

Μανόλης Χαρίτος
Δάσκαλος-Θεολόγος

Η εκπαίδευση στην Αναβύσσο από το 1929 έως σήμερα

Η ΤΟΠΙΚΗ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Η μια εξαρτάται από την άλλη και την καθορίζει.

Με την τοπική ιστορία, λόγω της οικειότητας και της συναισθηματικής σχέσης που αναπτύσσεται κατά την έρευνα αφουγκραζόμαστε τους ήχους της παλιάς καθημερινότητας. Αισθανόμαστε την ανάσα των ανθρώπων που πέρασαν. Νιώθουμε το αγκομαχητό και την αγωνία τους για την καλύτερευση των βιοτικών και πνευματικών τους συνθηκών. Διδασκόμαστε από εκείνους πώς να διαφυλάξουμε και με σεβασμό να ξετυλίξουμε το δικό μας νήμα της ζωής που αποτελεί συνέχεια του δικού τους.

Οι Έλληνες που ήρθαν ξεριζωμένοι από τη Μ. Ασία στην Αναβύσσο, το 1924, έφεραν μαζί τους τη φτώχεια, τα βάσανα και την απόγνωση της προσφυγιάς. Μέσα τους όμως είχαν την αξιοπρέπεια, τη δύναμη και τη δημιουργικότητα των προγόνων τους, των αρχαίων Ιώνων. Όπως λοιπόν οι πρόγονοί τους έδιναν πνοή στα μάρμαρα και ουσία στη σκέψη, έτσι και οι πρόσφυγες με την εργατικότητά τους μπόλιασαν τη χέρσα γη της Αναβύσσου και με τη δημιουργική τους πνοή τη ζωντάνεψαν. Την έκαναν γόνιμη καλλιεργώντας την με τα αλέτρια, τις τσάπες, ακόμα και με τα νύχια τους. Η γη κάρπισε και οι Μικρασιάτες της Αναβύσσου πουλούν τους αρακάδες, τα κουκιά, τα σάρια, τα αμύγδαλα, για να αγοράσουν πέτρες και να χτίσουν σχολείο. Ίσως λοιπόν οι φλόγες που έκαιγαν τα παράλια της Μικράς Ασίας ήρθαν στην Ελλάδα ως φως.

1930-1940

Στην αρχή του ταξιδιού μας στο χρόνο συναντάμε, το 1929-30, την 22χρονη ηγπιαγωγό Ιουλία Μουζάκη. Αυτή, σε ένα ανεπαρκές, ανθυγιεινό λόγω αερισμού και φωτισμού δημόσιο διδακτήριο 16 τ.μ., προσπαθεί να μορφώσει τα παιδιά της

Αναβύσσου. Οι διδακτικές ώρες είναι 32 την εβδομάδα. Μαθήματα γίνονται βέβαια και το Σάββατο.

Από το μαθητολόγιο και το βιβλίο πιστοποιητικών σπουδής προκύπτει ότι το 1931-32 το Σχολείο είχε εξήντα τρεις μαθητές και το 1932-33 εξήντα επτά. Από τους εξήντα επτά οι δέκα ήταν ορφανοί και οι τριάντα έξι κατάγονταν από τη Μικρά Ασία. Τριάντα οκτώ γονείς ήταν γεωργοί.

Τα πρώτα άριστα (9,5) τα παίρνουν οι μαθήτριες της ΣΤ΄ τάξης Αρισμανίδου Δέσποινα από την Αρτάκη Κωνσταντινουπόλεως, Προδρομίδου Άννα και Μπαμπατζάνη Μαρία από το Ενεχίλ της Καππαδοκίας, το σχολικό έτος 1934-35.

Τη δεκαετία 1930-40 τα αγόρια που φοιτούν στο Δημοτικό είναι σχεδόν διπλάσια από τα κορίτσια. Οι μαθητές σε ποσοστό 25% δεν τελειώνουν τη χρονιά. Αποσύρονται κυρίως για αγροτικές εργασίες. Στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού ο αριθμός των μαθητών ελαχιστοποιείται. Σε αυτή τη δεκαετία οι μαθητές είναι κατά μέσο όρο εβδομήντα ένας τη χρονιά.

Το 1936-37 με συνολικά έσοδα 2.390 δρχ., οι 125 δρχ. «δόθηκαν διά την αγορά μιας φωτογραφίας της Α.Μ. του Βασιλέως και 310 δρχ. διά την αγοράν της σημαίας της επαναστάσεως». Το επόμενο έτος δόθηκαν 75 δρχ. για την αγορά «εικόνας κ. Πρωθυπουργού» (Ιωάννη Μεταξά). Σε ομαλές περιόδους τέτοιες αγορές δεν παρατηρούνται.

1940-1950

Τη δεκαετία 1940-50 ο μέσος όρος των μαθητών στο Σχολείο είναι 124 τη χρονιά.

Το 1941 η Σχολική Εφορεία προσπαθεί να διακανονίσει τα χρέη από τις ενοικιάσεις του γεωργικού κλήρου του Σχολείου. Οι οφειλότες ήταν τέσσερις. Κλήθηκαν αλλά κανένας δεν παρέστη. Ο πρώτος (Ανανίας Τοπάλογλου) είχε αποβιώσει και ο γιος του (Ιορδάνης) είχε στρατευθεί. Ο δεύτερος (Αναστάσιος Ρουμπείδης) και ο τρίτος (Σάββας Κεπέσογλου) είχαν επείγουσες γεωργικές ασχολίες μη επιδεχόμενες αναβολήν και ο τέταρτος (Νικόλαος Προσκυνητόπουλος) είχε στρατευθεί. Για τον Προσκυνητόπουλο ζητήθηκαν ευθύνες από τον Δημήτριο Δαλάκογλου που ήταν εργάτης-καλλιεργητής του Προσκυνητόπουλου. Ο Δαλάκογλου αρνήθηκε τις ευθύνες. Η Σχολική Εφορεία τελικά αποφασίζει: «Λόγω και των σημερινών βιοτικών συνθηκών (πόλεμος) να γίνει ο διακανονισμός του ανωτέρω ζητήματος μετά τον θεισμό και αλωνισμό των σιτηρών. Παρατείνεται λοιπόν ο διακανονισμός μέχρι τις 15 Ιουλίου περίπου».

Ο σχολικός κλήρος λοιπόν αποτελείται από 6,5 στρέμματα στην περιοχή Λάκκα, 3,5 στρέμματα στη Βόντα, 4 στρέμματα στον Όλυμπο, 6 στρέμματα στον Άγιο Νικόλαο και 6 στρέμματα στο Μαύρο Λιθάρι. Το Δημοτικό Σχολείο είχε συνολικά

26 στρέμματα, άλλα τόσα νοίκιαζε και η Σχολική Εφορεία του Νηπιαγωγείου σε διαφορετικούς όμως ενοικιαστές. Πολλές χρονιές το νοίκι το έπαιρναν σε είδος (σιτάρι, αμύγδαλα).

Το 1943-44 το Σχολείο παρέμεινε κλειστό. Το 1945 ο Πρόεδρος της Σχολικής Εφορείας εισηγείται την ανέγερση διδακτηρίου εκ τριών αιθουσών σε ιδιόκτητο οικόπεδο στη θέση Άγιος Παντελεήμονας.

Η Σχολική Εφορεία, λοιπόν, «λαμβάνοντας υπόψη το τελείως ακατάλληλο, ανθυγιεινό και δυσκόλως στεγάζον το ήμισυ των εξ εκατόν εβδομήκοντα φοιτούντων μαθητών στο σημερινό επ' ενοικίω οίκημα ως και την επιθυμία απάντων των κατοίκων διά τον σκοπόν αυτόν ομόφωνα αποφασίζει: Να διατεθούν για το έργο αυτό τα εις χείρας της ευρισκόμενα σήμερα ποσά, ήτοι 1ο. Το ποσό των 2.000.000 δρχ. εκ προαιρετικών εισφορών των κατοίκων. 2ο. Το εξ 900 οκάδων ποσό σίτου, που προέρχεται από την ενοικίαση των αγρών του Σχολείου και το οποίο εκποιούμενο δίδει 450.000 δρχ. 3ο. Την εισφορά της Κοινότητας που ανέρχεται σε 250.000 δρχ. 4ο. Την εισφορά του γεωργικού συνεταιρισμού που ανέρχεται σε 200.000 δρχ.»

Από το 1946 έως το 1949 η Σχολική Εφορεία διανέμει μαθητικά συσσίτια. Ο Πρόεδρος της Παρασκευάς Αγκούτογλου μεταβαίνει στην Αθήνα για να ενεργήσει, ώστε να γίνεται απaráσκευη διανομή των τροφίμων, γιατί είναι δύσκολη η παρασκευή εξαιτίας της έλλειψης των απαιτούμενων μαγειρικών ειδών, σχετικού μαγειρείου, όπως και των δύσκολων καιρικών συνθηκών. Ο Πρόεδρος της Σχολικής Εφορείας διανυκτερεύει στην Αθήνα, γιατί η μετάβαση και η επιστροφή αυθημερόν είναι ακόμη ανέφικτη. Τελικά, νοικιάζουν κεντρικό οίκημα στην Ανάβυσσο και το χρησιμοποιούν ως αποθήκη για να τοποθετούν τα τρόφιμα του συσσιτίου.

Οι μαθητές πληρώνουν 3.000 δρχ. το συσσίτιο. Οι άποροι δεν πληρώνουν. Γίνονται και συμπληρωματικές διανομές τροφίμων όταν υπάρχουν αποθέματα, χωρίς να εισπράττονται χρήματα. «Μερίς εκάστου μαθητού γάλα κυτία 5 και 1/3, κακάο 50 δράμια, ζάχαρη 40, ρεβύθια 175 δράμια, τυρί 90 δράμια, κρέας 210, μαρμελάδα 52, σάλτσα 56, βούτυρο 30, καραμέλες 1/2 κυτίον».

Ο πρώτος έρανος για την ανέγερση του διδακτηρίου έγινε το 1946. Κατά τον έρανο εισπράχθησαν 82 οκάδες σιτάρι, 50 οκάδες αμύγδαλα και 682 οκάδες κριθάρι. Τα προϊόντα του εράνου εκποιήθηκαν σε δημοπρασία.

Το 1948 για πρώτη φορά οι Σχολικές Εφορείες του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού που έχουν μεταξύ τους έντονη αντιπαλότητα, αποφασίζουν από κοινού να νοικιάσουν τους σχολικούς αγρούς των 52 στρεμμάτων, με σκοπό στο καινούριο διδακτήριο να συστεγασθούν. Μέχρι τότε 26 στρέμματα νοίκιαζε ξεχωριστά το Δημοτικό και 26 στρέμματα το Νηπιαγωγείο.

Το 1949 η Σχολική Εφορεία διενεργεί πρόχειρο μειοδοτικό διαγωνισμό για την ανέγερση διδακτηρίου που θα αποτελείται από τρεις αίθουσες και γραφείο,

«συμφώνως των αναφερομένων εκ του υπό του Υπουργείου Σχεδίου». Έδωσαν προσφορές οι εργολάβοι Ηλίας Αγγελίδης και Κωνσταντίνος Ανδρέου. Ανέλαβε την κατασκευή ο πρώτος.

1950-1960

Το 1950 το Σχολείο στεγάζεται σε προσωρινό οίκημα απέναντι από την εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων. Το οίκημα έχει ανάγκη επισκευών και στερείται επίπλων.

Το 1952 το Σχολείο δέχεται προσφορά 250 σάκκων τσιμέντου από τον αναγκαστικό συνεταιρισμό Αναβύσσου για να επιταχυνθεί η αποπεράτωση του διδακτηρίου και τον ανακηρύσσει μέγα δωρητή για το συνολικό του έργο.

Δυο χρόνια αργότερα έγινε έκθεση αυτοψίας του μισθωμένου οικήματος όπου στεγαζόταν το Σχολείο από την αρμόδια επιτροπή.

Το οίκημα τούτο, αναφέρει η κωμικοτραγική έκθεση, «είναι μονώροφο, λιθόκτιστο, μετά ξύλινης στέγης και επικεράμωσιν διά κοίλων εγχωρίων κεράμων, άνευ οροφής!

»Τούτο έχει δύο αίθουσας διαστάσεων 3,80 επί 8,15 και 3,95 επί 8,15 και εις μεν τη μίαν αίθουσαν συστεγάζεται σήμερον το Δημοτικόν Σχολείον εις δε την άλλην το Νηπιαγωγείον. Το ύψος του κτιρίου είναι 2,85 μ.

»Το οίκημα τούτο, πλην του ότι είναι τελείως ακατάλληλον και ανεπαρκές και ανθυγιεινόν διά διδακτήριον, το κτίριον γενικώς δεν παρουσιάζει κατά την ημέραν της αυτοψίας 2-4-1954 τίποτε το ετοιμόρροπον και ανησυχητικόν».

Τον Οκτώβριο του 1955 και ενώ το διδακτήριο με τις τρεις αίθουσες σιγά σιγά αποπερατώνεται, η Σχολική Εφορεία ανταλλάσσει 5 στρέμματα στη Λάκκα, που ανήκαν στον σχολικό κλήρο, με 3,5 στρέμματα κλήρου της Εκκλησίας. Τα 3,5 αυτά στρέμματα γειτονεύουν με την έκταση του Σχολείου και είναι απαραίτητα για να χρησιμοποιηθούν ως αποχωρητήριο και κήπος στο νέο διδακτήριο.

Την ίδια εποχή με την αυτοψία, ξεσπάει εντονότατη διαμάχη ανάμεσα στις Σχολικές Εφορείες του Δημοτικού και του Νηπιαγωγείου. Τότε Διευθυντής του διτάξιου πια Δημοτικού ήταν ο Ανδρέας Στασινόπουλος και Νηπιαγωγός η Αφροδίτη Λωράνδου, σύζυγος του Γραμματέα της Κοινότητας Νικολάου Προσκυνητόπουλου. Θέμα της διαμάχης ήταν αν το ήδη συστεγάζόμενο στο νέο διδακτήριο Νηπιαγωγείο μπορεί να αλλάξει αίθουσα και αν είναι συνιδιοκτήτης.

Για το θέμα της συνιδιοκτησίας, ο Διευθυντής του Δημοτικού σε γράμμα προς τον Επιθεωρητή υποστηρίζει ότι: 1ο) Ο φάκελος στη Δ/ση Μηχανικής Υπηρεσίας του Υπουργείου είναι συνταγμένος με τον τίτλο «Δημοτικό Σχολείο». 2ο) Τα χορηγηθέντα υλικά, η αρωγή, τα χρήματα εκ μέρους του Υπουργείου, της Κοινότητας και του Συνεταιρισμού είναι προς το Δημοτικό Σχολείο. 3ο) Η σχετική

αλληλογραφία, οι δημοπρασίες και η συγκέντρωση υλικών εγένοντο μόνο από τη Σχολική Εφορεία του Δημοτικού. 4ο) Το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο έχουν κοινό κλήρο που τον νοίκιαζαν μαζί και εισέπρατταν μισθώματα μηδαμινά σε σχέση με τα ποσά που δαπανήθηκαν για το νέο διδακτήριο. 5ο) Οι κοινές συνεδριάσεις των Σχολικών Εφορειών, που αναφέρονται στην ανέγερση διδακτηρίου, είναι άκυρες γιατί δεν έχουν υπογραφεί νόμιμα. 6ο) Το Διδακτήριο ανηγέρθη σε κοινό οικόπεδο. Αν το Νηπιαγωγείο ζητήσει το οικόπεδο, μπορούμε να του παραχωρήσουμε άλλο εις αντικατάσταση αυτού.

Από τον Μάιο του 1955 το Κοινοτικό Συμβούλιο είχε στείλει τηλεγράφημα στον Βασίλειο Παρλανβάντζα, Επιθεωρητή, και του ανέφερε ότι ο Διευθυντής του Δημοτικού δεν στέγασε το Νηπιαγωγείο στην αίθουσα που ο ίδιος ο Επιθεωρητής του είχε υποδείξει. Ο Επιθεωρητής εγκραλεί τον Διευθυντή και εκείνος απαντώντας αναφέρει: 1ο) Καμιά ανωμαλία δεν παρατηρήθηκε κατά την είσοδο των νηπίων στην αίθουσά τους, καθότι δεν συμπίπτουν τα διαλείμματά τους με εκείνα του Δημοτικού. 2ο) Δεν είναι κατάλληλη για τα νήπια καμιά άλλη αίθουσα του Διδακτηρίου. Μάλιστα η αίθουσα που προτείνεται βρίσκεται προς τον βορρά και τα νήπια στο σημείο αυτό δεν είναι δυνατό, όχι μόνο να συνταχθούν, αλλά ούτε και να ξεμυτίσουν. 3ο) Το Νηπιαγωγείο θεωρεί μειωμένο τον εαυτό του γιατί στεγάζεται σε αίθουσα δίχως μωσαϊκό. Το πρόβλημα θα γίνει οξύτερο αν πάει σε αυτήν την αίθουσα το Δημοτικό, γιατί οι μαθητές του είναι περισσότεροι. 4ο) Η παραμονή του Νηπιαγωγείου στην αίθουσα που βρίσκεται θα αναγκάσει το Κοινοτικό Συμβούλιο, το οποίο επηρεάζεται από τον γραμματέα που τυγχάνει σύζυγος της Νηπιαγωγού, να χορηγήσει το ποσό για την κατασκευή του μωσαϊκού συντομότερα. Τελικά, το Νηπιαγωγείο στεγάζεται στην αίθουσα που ο Επιθεωρητής παραγγέλλει.

Η αντιπαλότητα όμως συνεχίζεται και από την αλληλογραφία προκύπτει ότι η Σχολική Εφορεία του Νηπιαγωγείου αρνείται να δώσει τα 3/4 των χρημάτων από την εκμίσθωση αγροτικών γαιών στο Δημοτικό, όπως ο Επιθεωρητής είχε παραγγείλει.

Η νηπιαγωγός Αφροδίτη Λωράνδου απαντώντας στον Επιθεωρητή υποστηρίζει ότι οι δύο Σχολικές Εφορείες δεν έχουν αγαθές σχέσεις και ότι η Σχολική Εφορεία του Νηπιαγωγείου αρνείται να δώσει τα χρήματα στο Δημοτικό, γιατί θέλει να καλύψει ανάγκες του Νηπιαγωγείου (να αγοράσει θερμάστρα).

Τελικά η Σχολική Εφορεία του Νηπιαγωγείου προτείνει την ανέγερση Νηπιαγωγείου, ο Επιθεωρητής όμως απαντά όχι προ της αποπερατώσεως των εργασιών του Δημοτικού.

Ένα άλλο ενδιαφέρον και σχετικά άγνωστο στοιχείο για την εκπαίδευση στην Ανάβυσσο είναι η δημιουργία Νυκτερινού Σχολείου για τους εργαζόμενους. Σε αυτό φοιτούν μαθητές με μεγάλη σχετικά ηλικία.

Τον Οκτώβριο του 1955 λοιπόν συστάθηκε τριμελής διδασκαλική επιτροπή κατατακτηρίων εξετάσεων για το Νυκτερινό Σχολείο.

Η Επιτροπή εξέτασε τους 42 προσελθόντες υποψήφιους μαθητές και τους κατέταξε σε όλες τις τάξεις εκτός από την πρώτη.

Από την αλληλογραφία με τον Επιθεωρητή προκύπτει ότι το Νυκτερινό Σχολείο αντιμετώπιζε τις εξής έντονες δυσκολίες. Πλημμελής φοίτηση και διακοπή της φοίτησης των μαθητών. Η Κοινότητα δεν βοήθησε το Νυκτερινό Σχολείο στο θέμα του φωτισμού, με αποτέλεσμα τις λυχνίες και το φωτιστικό πετρέλαιο να τα πληρώνουν οι δάσκαλοι και οι μαθητές. Έτσι οι οικογένειες των μαθητών δυσφόρησαν και γι' αυτό το Νυκτερινό Σχολείο λειτούργησε μόνο κατά το σχολικό έτος 1955-56.

Από το 1954 το διδακτήριο με τις τρεις αίθουσες και τα δυο γραφεία έχει αποπερατωθεί. Όμως ακόμη και το 1957 το διδακτήριο είναι χωρίς αφοδευτήρια. Τη χρονιά αυτή αποπερατώνεται η περιμάντρωση της αυλής και η υδραυλική εγκατάσταση, ενώ ταυτόχρονα αρχίζει η ανέγερση αφοδευτηρίων για διακόσιους μαθητές.

Το Διδακτήριο κατασκευάστηκε σε αρχική έκταση επτά στρεμμάτων από την οποία η μισή παραχωρήθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας και η άλλη μισή αγοράστηκε αντί 5.000 δρχ.

Το 1958 έγινε ανταλλαγή των καταπατηθέντων 30 τ.μ. από την αυλή του Σχολείου, με 60 τ.μ. από το οικόπεδο του καταπατητή που συνορεύει με την αυλή του Σχολείου προς τη βόρεια πλευρά.

Η σχολική εργασία τη δεκαετία 1950-60 διαρκούσε 250 λεπτά την ημέρα, χωρισμένα σε πέντε διδακτικές ώρες, τους μήνες Νοέμβριο έως Μάρτιο. Τους υπόλοιπους μήνες του σχολικού έτους η εργασία διαρκούσε 275 λεπτά που ήταν χωρισμένα σε πέντε διδακτικές ώρες. Τα διαλείμματα είναι εκτός των 250 και 275 λεπτών. Τα μαθήματα ήταν ίδια με τα σημερινά. Τότε όμως υπήρχε και η πατριδογνωσία. Μια εγκύκλιος του 1958 αναφέρει ότι «προκειμένου να τονισθεί διά μίαν εισέτι φοράν ο κίνδυνος ον διέτρεξε το έθνος εκ του κομμουνιστικού κινήματος του Δεκεμβρίου του 1944 και της όλης κομμουνιστικής δράσεως παραγγέλλομεν όπως...». Στη συνέχεια η εγκύκλιος προτείνει εκδηλώσεις, όπως ομιλίες, παρελάσεις και έκθεση φωτογραφιών σχετικών με τα γεγονότα. Αυτή η εγκύκλιος είναι πάγια και για την επόμενη δεκαετία αλλά αναπροσαρμόζεται ανάλογα με την εκάστοτε κυβέρνηση.

Τη δεκαετία 1950-1960 οι μαθητές κατά μέσο όρο ήταν 134 τη χρονιά. Τα κορίτσια και σε αυτή τη δεκαετία ήταν λιγότερα αλλά με εξισορροπητική τάση. Οι απορριφθέντες ήταν κατά μέσο όρο 19 τη χρονιά και οι απόφοιτοι 14.

1960-1970

Το 1962 ο Διευθυντής του Σχολείου Παναγιώτης Αρναούτης αναφέρει στον Επιθεωρητή ότι εμφανίστηκαν κρούσματα ανεμοβλογιάς. Ο Επιθεωρητής Κων/νος Κολοβός ενημερώνει τον Σχολίατρο Πολυζώη Νικόλαο και του ζητά να ενεργήσει τα δέοντα.

Από το 1964 το Σχολείο γίνεται τριθέσιο. Από την ίδια χρονιά πανελλαδικά η 21 Μαΐου καθιερώνεται ως σχολική αργία λόγω της ονομαστικής εορτής της Α.Μ. του Βασιλέως.

Το 1967 ο Νομάρχης στέλνει προσωπική επιστολή στον Διευθυντή του Σχολείου και του δίνει «οδηγίες» επειδή θα εκφωνήσει τον πανηγυρικό της 25ης Μαρτίου. Ο Νομάρχης λοιπόν του γράφει να περιοριστεί στην έξαρση του εορταζόμενου ιστορικού γεγονότος και να μη διατυπώσει προσωπικές απόψεις που μπορούν να παρεξηγηθούν.

Άλλη μια ενδιαφέρουσα εγκύκλιος του 1969 που είναι πάγια κατά την επταετία της δικτατορίας έχει θέμα: «Περί εορτασμού της 21ης Απριλίου». Εκεί, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι «κοινοποιούμεν υμίν συνθήματα διά την 21-4-1967 εκδοθέντα υπό του Αρχηγείου Στρατού διά την ενημέρωσίν σας, ως και την επωφελέστερη χρησιμοποίησίν των». Τα συνθήματα είναι συνολικά 56. Ενδεικτικά: «Για την Εθνικήν Κυβέρνησιν υπάρχουν μόνον Έλληνες». «Παιδεία και νεότης δύο βασικοί στόχοι της Εθνικής Κυβερνήσεως». Στη συνέχεια η εγκύκλιος αναφέρει ότι ο Έλλην διδάσκαλος πρέπει να καταστεί Εθνικός σπορεύς του πνεύματος της Επανάστασεως.

Για τον σχολικό εορτασμό της 25ης Μαρτίου του έτους 1969 μια άλλη εγκύκλιος της δικτατορίας αναφέρει ότι «ο Έλλην των Θερμοπυλών και ο Έλλην του Γράμμου και του Βίτσι είναι αυτός και απαράλλαχτος». Όσο για την 28η Οκτωβρίου η σχετική εγκύκλιος της χούντας προς τα σχολεία αναφέρει ότι «Όχι απάντησαν οι Έλληνες του 1940 εις τον φασισμόν. Όχι απάντησαν οι Έλληνες την 21ην Απριλίου εις τον κομμουνισμόν».

Το 1969 η κατάσταση του διδακτηρίου ήταν η εξής: Τρεις ισόγειες αίθουσες με δύο γραφεία με μαντρότοιχο μετά κιγκλιδώματος. Υπάρχουν πέντε μόνιμα υγιεινά μετά σχεδίου αφοδευτήρια. Λειτουργεί υδραυλική εγκατάσταση. Το Διδακτήριο ηλεκτροδοτείται από τη ΔΕΗ.

1970-1980

Το πρόγραμμα του σχολικού εορτασμού της Εθνικής εορτής της 25ης Μαρτίου για το έτος 1970 που καταρτίζεται από την Κοινότητα εκτός από τα καθιερωμένα περιλαμβάνει και τα εξής: Οι μαθητές του Σχολείου και οι Ελληνίδες Οδηγοί στις

7.00 το πρωί της 25ης Μαρτίου «θα περιέλθουν τας οδούς της Κοινότητας και διά πατριωτικών ασμάτων θα αναγγείλουν το ξημέρωμα της Μεγάλης Ημέρας. Ταυτοχρόνως θα ηχούν και οι κώδωνες της Εκκλησίας.

»Το απόγευμα της ίδιας ημέρας οι ανωτέρω θα εκτελέσουν λαμπαδηφορία με αφετηρία την παραλιακή λεωφόρο μέχρι και των οδών του κυρίως χωρίου και τέρμα την κεντρική πλατεία της Κοινότητας.

»Επί τη ευκαιρία υπομινύσεται η υποχρέωση γενικής καθαριότητας των πεζοδρομίων και η “ασβεστόχρησις” των κρασπέδων και των μαντρότοιχων. Τα δέντρα δεν θα ασβεστοχρισθούν καθ’ όσον η φυσική τούτων εμφάνις είναι η ενδεδειγμένη». Τα ίδια ίσχυαν και για την 28η Οκτωβρίου.

Επιστρέφουμε στο Σχολείο το οποίο το 1972 πληρώνει τη δαπάνη και αποκτά τηλέφωνο.

Το ίδιο έτος η Σχολική Εφορεία του Δημοτικού θεωρεί απαράδεκτες τις προσφερόμενες από τον ΕΟΤ 30 δρχ. ανά τ.μ. για την αναγκαστικώς απαλλοτριωτέα έκταση του σχολικού κλήρου που βρίσκεται στις Αλυκές Αναβύσσου. Διορίζει μάλιστα πληρεξούσιο δικηγόρο για την υποστήριξη των συμφερόντων του Σχολείου.

Ο ΕΟΤ τελικά απαλλοτριώνει 18,5 στρέμματα σχολικού κλήρου και καταβάλλει 1.600.000 δρχ.

Το 1973-74 το Σχολείο γίνεται τετραθέσιο αλλά διαθέτει μόνο τρεις αίθουσες διδασκαλίας. Ο πληθυσμός της περιοχής αυξάνεται εξαιτίας της εσωτερικής μετανάστευσης και του τουρισμού. Γι’ αυτό αποφασίζεται η ανέγερση, προσθήκη, τριών αιθουσών διδασκαλίας με χρήση του 1.500.000 δρχ. που προέρχεται εξ απαλλοτριώσεως τμήματος του σχολικού κλήρου από τον ΕΟΤ.

Το 1973 ο συνεταιρισμός χορτονομής Αναβύσσου διέθεσε 4.000 δρχ. για το μίσθιο αίθουσας που βρισκόταν στην πλατεία Βασιλέως Παύλου και χρησιμοποιήθηκε από το Δημοτικό.

Το 1975 προσλαμβάνεται η πρώτη καθαρίστρια με μισθό 1.000 δρχ. το μήνα.

Το Σεπτέμβριο του 1976 το Σχολείο γίνεται εξαθέσιο. Επειδή όμως διαθέτει τρεις μόνο αίθουσες διδασκαλίας, είναι αναγκαία η μίσθωση τριών ακόμη αιθουσών.

Στα τέλη Σεπτεμβρίου του 1976 η Σχολική Εφορεία νοικιάζει δύο αίθουσες δίπλα από το Σχολείο αντί μηνιαίου μισθώματος 2.000 δρχ. για κάθε μία.

Το 1977 το Σχολείο λειτούργησε ως 7/θέσιο. Το 1978 υπήρχε εφημερεύων δάσκαλος και για το Σάββατο. Το εξαήμερο ίσχυσε μέχρι και το 1980.

Το 1979 γίνονται δαπάνες για την κατασκευή της σκηνής του θεάτρου στο νέο γυμναστήριο και για την αγορά μικροφωνικής εγκατάστασης.

Το 1980-81 το Σχολείο έχει 191 παιδιά και λειτουργεί ως 7/θέσιο. Από το 1980 και μετά η έρευνα συνεχίζεται. Σήμερα έχει 300 μαθητές και λειτουργεί ως 12/θέσιο.

Γυμνάσιο-Λύκειο (επιγραμματικά)

Γυμνάσιο λειτούργησε αποσπασματικά στην Ανάβυσσο για πρώτη φορά το 1979-80. Μέχρι τότε οι μαθητές της Αναβύσσου που ήθελαν να φοιτήσουν στο Γυμνάσιο πήγαιναν στην Κερατέα. Το Γυμνάσιο σήμερα έχει 261 μαθητές και στεγάζεται δίπλα στο Λύκειο. Το 1983-84 λειτούργησε για πρώτη φορά στην Ανάβυσσο μόνο η Α΄ Λυκείου. Την επόμενη χρονιά λειτούργησε και η Β΄ και τη μεθεπόμενη χρονιά και η Γ΄. Μέχρι το 1991 το Λύκειο λειτουργούσε ως Λυκειακές τάξεις υπό τη διεύθυνση του Γυμνασίου. Αυτοκέφαλο λειτούργησε το Λύκειο για πρώτη φορά το 1992 και είχε 148 μαθητές. Σήμερα έχει 183 μαθητές.

Οι ρίζες του δέντρου της Εκπαίδευσης στην Ανάβυσσο είναι πικρές, ποτισμένες από τη μα με τον ιδρώτα των προσφύγων που προσπαθούσαν να επιβιώσουν στη νέα πατρίδα με την καρδιά στην παλιά και από την άλλη με τα σφάλματα των κοινωνικών καταστάσεων του παρελθόντος.

Παράρτημα Α΄

1/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Βλάχικων Αναβύσσου. Έτος ίδρυσης το 1976-77. Μαθητές δεκατέσσερις. Έτος κλεισίματος το 1993-94. Μαθητές έξι.

Δάσκαλοι του 1/θέσιου Δημοτικού Σχολείου Βλάχικων Αναβύσσου: 1976-78 Αγαπάκης Ελευθέριος, 1978-84 Αθανάσιος Κορμπάκης, 1984-86 Σπυρίδων Μαντζουράνης, 1986-87 Τζένη Κλειδαρά, 1987-89 Τσιώτας Δημήτριος, 1989-90 Λεούσης Κων/νος, 1990-92 Τσιάρας Αστέριος, 1992-94 Κωνσταντόπουλος Νικόλαος.

Παράρτημα Β΄

Φωτογραφικό υλικό από τα αρχεία των Μάκη Αγκούτογλου και Θεωρή Δαλάκογλου.

Παράρτημα Γ΄

A. Δελτίο Στατιστικής του σχολικού έτους 1929-30.

B. Κάτοψη του Διδακτηρίου και του κήπου του το 1957.

Γ. Έντυπο από το υποθηκοφυλάκειο Κερατέας για την περιουσία του Σχολείου.

Παράρτημα Δ΄

Όνόματα δασκάλων και προέδρων της Σχολικής Εφορείας του Δημοτικού Σχολείου Αναβύσσου:

Πρόεδροι Σχολικής Εφορείας

1936-39 Κων/νος Χατζηανδρέου, 1939-40 Κυριάκος Παπαδόπουλος, 1940-43 Κλεάνθης Παπάζογλου, 1944-45 Εμμανουήλ Εμμανουηλίδης, 1945-49 Παρασκευάς Αγκούτογλου, 1949-51 Γ. Δαλάκογλου, 1951-52 Φίλιππος Τροχίδης, 1952-55 Παρασκευάς Χατζηπαρασκευάς, 1955-57 Τριαντάφυλλος Κανάκης, 1957-59 Αβραάμ Ασλάνογλου.

Διευθυντές του Σχολείου

1936-39 Ελένη Τριγωνίδου, 1936-40 Ελισσάβητ Αργυρούδη, 1940-41, 1941-43 Χονδροματιτίδης, 1944-45 Ιωάννης Πουτέτσης, 1945-49 Γεωργία Γεωργακάκου, 1949-50 Όλγα Χρυσόχου, 1950-51 Μαρία Γκούμα, 1951-54 Ανδρέας Στασινόπουλος, 1954-56 Βασίλειος Μυλωνάς, 1956-58 Νικόλαος Κατσαρέας, 1960-61 Αικατερίνη Δαΐδου, 1961-62 Παναγιώτης Αρναούτης, 1962-63 Ανδρέας Λαγός, 1963-67 Αγγέλου, 1967-72 Δημήτριος Ματσινόπουλος, 1972-74 Μαίρη Αγγελόπουλου, 1974-76 Μενέλαος Αλεξόπουλος, 1976-78 Όλγα Αρακά, 1978-80 Μαίρη Μιχοπούλου...

ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘΜΟΣ
 Ένδεικτικού 27
 Μαθητολογίου 56
 Έλέγχου 56

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δημοτικόν Σχολείον
Αναβύββου

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΝ

Η μαθήτρια *Τζούνη Κατίνα Κουλιμπερ*
 ἐκ ἐτῶν πατρός
 διακοῦσα *6.α* πάντα τὰ μαθήματα τῆς *πρώτης* τάξεως
 τοῦ σχολείου τούτου κατὰ τὸ σχολικόν ἔτος 1944 — 1945
 Προάγεται εἰς τὴν *Αιυζίραν* τάξιν μετὸν
 βαθμὸν *πενταμῶς ἐννέα*
 Ἡ δὲ διαγωγή τῆς ὑπῆρξε *κορυφαία*
 Εἶναι ἐγγεγραμμένη εἰς τὴν
 ὑπ' ἀριθμὸν μητρώου καὶ ἔτος γεννήσεως
 ἔχει δὲ σαματισθῆ κατὰ τὸ ἔτος
 Ἐν *Αναβύββω* τῇ *28 Σεπτεμβρίου 1945*

